

# **PENSUM**

**BARNEHAGELÆRERUTDANNING**

**HOVEDMODELL**

**2. STUDIEÅR**

**2015-2016**

Revidert 01.06.15

## Felles pensum for alle studieår:

*FN's barnekonvensjon om barns rettigheter* (2003). Lastes ned fra

<http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barns-rettigheter-Barnekonvensjonen>

*Lov om barnehager (barnehageloven)*. Lov av 17. juni 2005, nr. 64. (2011). Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra <http://www.lovdatab.no>

*Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. (2011). Oslo: Kunnskapsdepartementet . Lastes

ned fra <http://www.udir.no/Barnehage/Rammeplan/>

## Felles pensum for alle kunnskapsområder i 2. studieår (SRLE, STM og NHB):

Bjørn, I. & Juuso, R. (2006). *Temahefte om samisk kultur i barnehagen*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

<http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Sprak/Temahefte-om-samisk-kultur-i-barnehagen/>

Friis, P. (2006). *Temahefte om menn i barnehagen, om å rekruttere og beholde menn i barnehagen*.

Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

[http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/veiledninger\\_brosjyrer/2008/temahefter---rammeplan-for-barnehagen.html?id=498148](http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/veiledninger_brosjyrer/2008/temahefter---rammeplan-for-barnehagen.html?id=498148)

Gjervan, M. (Red.). (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

[http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte\\_om\\_spraklig\\_og\\_kulturelt\\_mangfold.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf?epslanguage=no) (50 s.)

Høigård, A., Mjør, I & Hoel, T. (2009). *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen*.

Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

[http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/Temahefte%20om\\_sprak\\_miljo\\_og\\_sprakstimulering\\_i\\_barnehagen\\_bokmal\\_web.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/Temahefte%20om_sprak_miljo_og_sprakstimulering_i_barnehagen_bokmal_web.pdf?epslanguage=no) (70 s.)

Kunnskapsdepartementet, (2008). *Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole. Veileder*. Lastes ned fra

<http://www.udir.no/Barnehage/Stotterressurser/Overganger/Fra-eldst-til-yngst---samarbeid-og-sammenheng-mellom-barnehage-og-skole/>

Lysklett, O.B. (m.fl.)(2006). *Temahefte om natur og miljø*. Oslo: Kunnskapsdepartementet

[http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte\\_om\\_natur\\_og\\_miljo.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte_om_natur_og_miljo.pdf?epslanguage=no) (47 s.)

Mørland, B. (Red.). (2008). *Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen*. Oslo:

Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

[http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/om\\_barn\\_med\\_nedsatt\\_funksjonsevne\\_i\\_barnehagen.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/om_barn_med_nedsatt_funksjonsevne_i_barnehagen.pdf?epslanguage=no) (55 s.)

Reikerås, E. (2008). *Temahefte om antall, rom og form*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra

[http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/Temahefte\\_om\\_antall\\_rom\\_og\\_form.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/Temahefte_om_antall_rom_og_form.pdf?epslanguage=no) (59 s.)

Rossholt, N. (2006). *Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Lastes ned fra [http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte\\_om\\_likestilling\\_i\\_det\\_pedagogiske\\_arbeidet\\_i\\_barnehagen.pdf?epslanguage=no](http://www.udir.no/Upload/barnehage/Pedagogikk/Temahefter/temahefte_om_likestilling_i_det_pedagogiske_arbeidet_i_barnehagen.pdf?epslanguage=no) (43 s.)

Sametinget i Norge (2011). *Veileder for barnehager med samiske barn*. Alta: Sametinget (i samarbeid med Kunnskapsdepartementet). (48 s.). Lastes ned fra <http://www.sametinget.no/Opplaering/Barnehager>

På de neste sidene oppgis særskilte pensumlister for litteratur/kilder knyttet til hvert av kunnskapsområdene i 2. studieår. For hvert kunnskapsområde lages det i tillegg til de oppgitte bøkene, og eventuelle kilder på Internett, et *digitalt kompendium*, som hver student kan få tilgang til på ved å logge seg på via nettet.

Vær oppmerksom på at for flere bøker som oppgis som pensum med et mindre antall sider eller kapitler i ett kunnskapsområde, er andre deler av de samme bøkene pensum også i et annet eller flere andre kunnskapsområde(r).

## BHSRL2020 Samfunn, religion, livssyn og etikk

Bibelen: Luk 1-2; 22-24 og Matt 1-2

Bjerkestrand, M. & Pålerud, T. (2013). Barnehagelærerens ansvar – demokratisk oppdragelse og læring. I M. Bjerkestrand & T. Pålerud (red.), *Barnehagelærer – fag og politikk*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 105-128. (23 s.)

FN (1948). *Verdenserklæringen om menneskerettigheter*. Lastes ned fra:

<http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter>

Emilsen, K. (red.) (2015). *Likestilling og likeverd i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap.: 4, 7 og 8. (39 s.)

Gjervan, M., Andersen, C. & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk. Kap. 2, 3, 4 og 5. (107 s.)

Glaser, V., Moen, K.H., Mørreaunet, S. & Sjøbstad, F. (red.). (2011). *Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:  
Hagesæther, G., Barnehagens formål i et historisk perspektiv. Kap. 1. (12 s.).  
Kibsgaard, S., Solidaritet i pedagogisk arbeid. Kap. 10. (14 s.).  
Larsen, A.-M., Barnehage og utdanning for alle – også tatere. Kap. 17. (9 s.).  
Moen, K.H. & Granrusten, P.T., Demokrati – et mangesidig begrep til inspirasjon og utfordring. Kap. 21. (10 s.).

Gunnestad, A. (2014). *Didaktikk for barnehagelærere. En innføring*. (5. utg). Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 8. (28 s.)

Killèn, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen. Samspill og tilknytning*. Oslo: Kommuneforlaget. Kap. 3 og 8. (36 s.).

Kjørven, O.K. & Lindboe, I.M. (2005). *Det nye testamentet – en innføring i utvalgte tekster*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 11-18, 45-57, 59-68, 76-145. (97 s.)

Larsen, A.K. (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget. s. 11-29 og s. 73-119. (65 s.)

Larsen, A.K. & Slåtten, M.V. (2015). *En bok om oppvekst. Samfunnsfag for førskolelærere*. Bergen: Fagbokforlaget. (3. utg.) Kap. 2-11 og 13-15. (236 s.)

Moen, K.H. (2011). *Nærmiljø og samfunn i barnehagen*. Oslo: Utdanningsforlaget. Kap. 1-2 og 4-8. (99 s.)

Redd Barna (2010). *Barnerettigheter – ideer til metodiske opplegg i barnehage og småskole*. Lastet ned fra  
<http://www.subjectaid.no/storage/ma/60aa91d903bc487c82eb5978d2dde907/2395108de55e40618eabead8cdbfde17/pdf/1DCC2123D5053CED9C3A34040BAE1F9F98F5EF2E/Barnerettigheter%20-%20Ideer%20til%20metodiske%20opplegg%20i%20barnehage%20og%20sm%C3%A5skole.pdf>

Ruud, E. B. (2010). *Jeg vil også være med. Lekens betydning for barns trivsel og sosiale læring i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk. s.55-101. (46 s.).

Sagberg, S. (2012). *Religioner, verdier og danning*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 1-5 og 8. (113 s.)

Sjøvik, P. (red.) (2014). *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen*. (3. utgave). Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:  
Sjøvik, P., En barnehage for alle med mangfold som ressurs. Kap. 2. (20 s.).  
Mørland, B., Barnehagen – en del av det offentlige hjelpeapparatet. Kap. 4. (24 s.).  
Sjøvik, P., Funksjonshemninger hos barn i førskolealderen. Kap. 7. (22 s.)  
Moe, M. & Valseth, M.L., En barnehage for alle – med inkludering som overordnet mål. Kap. 15. (24 s.).

Skogen, E. (red.) (2013). *Å være leder i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler:  
Skogen, E., Ledelse i barnehagen. Kap. 1. (19 s.)  
Haugen, R. & Skogen, E., Holdninger og kommunikasjon. Kap. 4. (11 s.)  
Lundestad, M., Konflikter i personalgrupper i barnehagen. Kap. 6. (28 s.)

Sødal, H.K. (2014). *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*, Oslo: Cappelen Damm akademisk. s. 39-70, 92-171. (110 s.)

Tholin, K.R. (2015). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 3, 5 og 6. (58 s.)

Thoresen, I.T. & Winje, G. (2013). *Religioner, mangfold og etikk i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk s.53-65, 157-197, 204-205, 217-289. (126 sider)

Utdanningsforbundet. *Lærerprofesjonens etiske plattform*. Lastes ned fra:

[https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof\\_etiske\\_plattform\\_plakat%20A3%20bm\\_ny%2031.10.12.pdf](https://www.utdanningsforbundet.no/upload/L%C3%A6rerprof_etiske_plattform_plakat%20A3%20bm_ny%2031.10.12.pdf) (ca 2 s.)

Winje, G. (2010). *Høytidsmarkeringer i barnehagen*. Oslo: Høyskoleforlaget, s. 78-130, 145-146. (61 s.)

### **Kompendium BHSRL2020 - Samfunn, religion, livssyn og etikk.**

Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 7. s. 108-133. (26 s.)

Eidhamar, L.G. & Leer-Salvesen, P. (2014). *Nesten som deg selv. Barn og etikk*. (4. utg.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. Kap. 5. s. 114-136. (23 s.)

Pollan, B. (2007). Samisk religion. I I.S. Gilhus & L. Mikaelsson (red.) *Verdens levende religioner* Oslo: Pax forlag. Kap. 9. s. 367-375. (10s.)

## BHNHB2030 Natur, helse og bevegelse

- Arnesen, S. A., Gulbrandsen, K., Gundersen, A.H. & Hovden, L. (2010). *Bevegelsesglede i barnehagen. Begeistringssmitte og tilrettelegging*. Oslo: Kommuneforlaget. (201 sider)
- Bae, B. (2012). *Kraften i lekende samspill*. I Bae, B. (Red.) (2012). *Medvirkning i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. (23 sider). (Kompendium, BULL, 1. studieår.)
- Bakke, H. K. (2013). *Natur 1 – Barn opplever naturen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 11-99, 113-142, 151-207. (165 s.)
- Bakke, K. H. (2013). *Natur 2 – Barn utforsker naturfenomener*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s.11-69. (50 s.)
- Helsedirektoratet. (2007). *Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen*. Lastes ned fra <http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinjer-for-mat-og-maltider-i-barnehagen/Publikasjoner/retningslinjer-for-mat-og-maltider-i-barnehagen.pdf>
- Helsedirektoratet. (2014). *Miljø og helse i barnehagen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skole*. Lastes ned fra <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/miljo-og-helse-i-barnehagen/Publikasjoner/IS-2072-Veileder.pdf>
- Krogstad, A., Hansen, G.K., Høyland, K. & Moser, T. (red.) (2012). *Rom for barnehage. Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø*. Bergen: Fagbokforlaget. Følgende kapitler: Moser, T., Barnehagens innerom som pedagogisk utviklingsprosjekt. Kap. 7. (18 s.) Melhuus, E.C., Hytta i skogen, erfaringer om et «sted». Kap. 10. (19 s.)
- Langholm, G. & Tuset, E. H. (2013). *Matglede i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lundheim, R. (2013). *Helse – Forebyggende helsearbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (107 s.)
- Mjaavatn, P.E. & Fjørtoft, I. (2008). *Barn og fysisk aktivitet – med hovedvekt på aldersgruppa 0-16 år*. Bufetat. Lastes ned fra <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Program%20for%20foreldrerettleiing/Temah%20efte/Barn%20og%20fysisk%20aktivitet.pdf> (29 s.)
- Sandseter, E.B.H., Hagen, T.L. & Moser, T. (red.) (2013). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk. Kap. 3, 5, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 og 25 (279 s.)
- Storli, R. & Moser, T. (2014). *Boltrelek og lekeslåssing i et utviklingsperspektiv*. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli. (red.) (2014). *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget. (13 s.)

## Kompendium BHNHB2030 – Natur, helse og bevegelse

- Bae, B. (2009). Samspill mellom barn og voksne ved måltidet. Muligheter for medlæring? I *Nordisk barnehageforskning*, vol. nr. 2, nr. 1. s. 3-15. (12 s.)
- Bjørngen, K. (2009). *5-åringer om mat, måltid og medvirkning*. Norsk pedagogisk tidsskrift, 93(01). (12 s.)
- Eriksen, T. B. (2014). *Fysisk aktivitet og nedsatt funksjonsevne – i barnehage og skole*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 17-32 og 195-212. (34 s.)
- Morris, D. (2008). *Baby – et underverk*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS. s. 107, 142, 156, 161, 162, 165, 174. (7 s.)
- Sandseter, E.B.H., Sando, O.J., Pareliussen, I. & Egset, C.K. (2014). Kan man unngå det uunngåelige? Skader og sikkerhetsfokus i norske barnehager. I E.B.H. Sandseter & J.O. Jensen. (red.) *Vilt og farlig*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (15 s.)

## BHSTM2040 Språk, tekst og matematikk

- Alfheim, I. & Fodstad, C. D. (2014). *Skal vi leke en bok? Om språkstimulering gjennom bildebøker*. Oslo: Universitetsforlaget. (145 s.)
- Devold, E.H. (2008). *Fem, seks – det kommer en heks. Praktisk matematikk i barnehagen*. Oslo: Aschehoug. (64 s.)
- Devold, E.H. (2010). *En, to – støvel og sko. Matematikk og de minste barna i barnehagen*. Oslo: Aschehoug. (80 s.)
- Fosse, T. (2012). *Rom for matematikk – i barnehagen*. Bergen: Caspar Forlag. (137 s.)
- Glaser, V., Moen, K.H., Mørreaunet, S. & Søbstad, F. (red.) (2011). *Barnehagens grunnsteiner. Formålet med barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:  
Broström, S., Børnehavens formål – et kritisk blik. s. 37-48. (12 s.)  
Løkken, G. & Søbstad, F., Danning. s. 83-92. (8 s.)
- Høigård, A. (2013). *Barns språkutvikling. Muntlig og skriftlig*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 3-11. (228 s.)
- Husby, O., Kibsgaard, S. (2009). *Norsk som andrespråk. Barnehage og barnetrinn*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 1-4. (73 s.)
- Kibsgaard, S. (red.) (2008). *GLSM i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:  
Valle, A.M., Hjelp! – vi blir kalehudret! Kap. 3. (10 s.)  
Sandvik, M. & Spurkland, M., «Allan, Angelika og Albert Åberg = sant!». Kap. 5. (11 s.)  
Lyngseth, E.J., Språkoobservasjoner og språkaktiviteter i barnehagen. Kap. 6 (24 s.)  
Reikerås, E. & Fauskanger, J., Ti er ikke ti, men fem. Kap. 10. (16 s.)  
Semundseth, M., «God Læring i et Språkstimulerende Miljø». Kap. 13. (11 s.)
- Moser, T. & Pettersvold, M. (red.)(2008). *En verden av muligheter – fagområdene i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget. Følgende kapitler:  
Østrem, S., Barns væren i verden: Etiske perspektiver på fagområdene i barnehagen. (14 s.)  
Jansen, T.T., Å arbeide mot det ukjente. Prosjektarbeid med barn i barnehagens faglige virksomhet. s. 175-197. (22 s.)  
Eik, L.T., Leken og fagområdene. Om muligheter for berikende samspill. s. 198-217. (22 s.)
- Semundseth, M. & Hopperstad, M. (2013). *Barn lager tekster. Om barns tidlige tekstproduksjon og de voksnes betydning*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (158 s.)
- Thiel, O. & Nakken, A.N. (2014). *Matematikkens kjerne*. Bergen: Fagbokforlaget. (303 s.)
- Åberg, A. & Taguchi, H. L. (2006). *Lyttende pedagogikk. Etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 5-7. (72 s.)



## Kompendium BHSTM2040 – Språk, tekst og matematikk

- Aukland, S. (2013). Overgangen barnehage – skole. I Ø. Kvello (red.), *Barnas barnehage 1. Målsettinger, føringer og rammer for barnehagen*. Oslo: Gyldendal Akademisk. s. 296-323. (27 s.)
- Lyngseth, E. J. (2014). Forebyggende muligheter i barnehagen gjennom kartlegging og tidlig innsats. I V. Glaser, M. B. Drugli, & I. Størksen (red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget. Kap. 16. s. 307-323. (24 sider)
- Semundseth, M. & Hopperstad, M. (2010). "Hiv og hoi": Brevskrivning til Kaptein Sabeltann – en meningsfull skrivesituasjon i klasserommet på 1.trinnet? I J. Smidt (red.), *Skriving i alle fag - innsyn og utspill*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. s. 67-89.(22 s.).